

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ & ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

Αγ. Παρασκευή, 05.03.2025
Α.Π.: Α/426/3231/2025

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΔΕΙΩΝ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΝ

Τμήμα Μη Ιοντιζουσών Ακτινοβολιών

Αρμόδιος : Ε. Καλαμπαλίκη
Τηλέφωνο : 2106506755
E-mail : efi.kalabaliki@eeae.gr

Προς: - ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ
ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΕΡΕΥΝΑΣ
ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ ΚΑΙ
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ
E: kmpravou@gsrt.gr

- ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
E: ddy_d@moh.gov.gr

Θέμα: Διαβίβαση Βουλευτικής Ερώτησης.

Σχετ.: Η από 26.02.2025 Βουλευτική Ερώτηση που κατατέθηκε στη Βουλή των Ελλήνων με Α.Π. 3740/26.02.2025 (Α.Π εισερχ. εγγράφων στην ΕΕΑΕ: 3231/27.02.2025 και 3234/27.02.2025).

Σε συνέχεια του ανωτέρω σχετικού, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων μας, σας αναφέρουμε τα ακόλουθα:

1. Γενικές πληροφορίες για τα επίπεδα των υψίσυχων ηλεκτρομαγνητικών πεδίων στο περιβάλλον σταθμών κεραιών και τον έλεγχο αυτών σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία
Νομοθεσία - Όρια έκθεσης του κοινού - Επιστημονικά δεδομένα - Επιδράσεις

- Για τις εκπομπές ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας έχει εκδοθεί η κ.υ.α. με αριθμό 53571/3839 (Β' 1105/06.09.2000) από τα Υπουργεία Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Υγείας και Πρόνοιας, Μεταφορών και Επικοινωνιών, με θέμα «Μέτρα προφύλαξης του κοινού από τη λειτουργία κεραιών εγκατεστημένων στην ξηρά». Η κ.υ.α αυτή βασίστηκε στη Σύσταση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) "Σχετικά με τον περιορισμό της έκθεσης του κοινού σε ηλεκτρομαγνητικά πεδία 0 Hz - 300 GHz" (L199, 1999/519/EC). Στις παραγράφους 1 και 3 του άρθρου 35 του ν. 4635/2019 (Α' 167) σε συνδυασμό με τα άρθρα 2-4 της προαναφερθείσας κ.υ.α. καθορίζονται τα όρια για την έκθεση του κοινού στην ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία που εκπέμπουν οι κεραιές αυτές. Για τον έλεγχο της συμμόρφωσης με τα θεσπισμένα όρια έκθεσης του πληθυσμού

στις τεχνητά παραγόμενες μη ιοντίζουσες ακτινοβολίες, αρμόδια είναι η Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας (ΕΕΑΕ).

- Στην προαναφερθείσα κ.υ.α. οι βασικοί περιορισμοί για την έκθεση του κοινού στα εκπεμπόμενα ηλεκτρομαγνητικά πεδία βασίζονται στο σύνολο των επιστημονικών δεδομένων για τις αποδεδειγμένες επιδράσεις και έχουν οριστεί με μεγάλους συντελεστές ασφάλειας (μεγέθους περίπου 50) έτσι ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι αβεβαιότητες που υπάρχουν όσον αφορά την ατομική ευαισθησία, τις περιβαλλοντικές συνθήκες καθώς και τις διαφορές σχετικά με την ηλικία και την κατάσταση της υγείας του κοινού (π.χ. παιδιά, ηλικιωμένοι, έγκυες γυναίκες). Επίσης, τα επίπεδα αναφοράς που είναι τα άμεσα μετρήσιμα μεγέθη και χρησιμοποιούνται στην πράξη για τον περιορισμό της έκθεσης, έχουν προκύψει από τους βασικούς περιορισμούς θεωρώντας τις δυσμενέστερες συνθήκες έκθεσης των ανθρώπων, εισάγοντας έτσι έναν ακόμα συντελεστή ασφάλειας.
- Ως όρια ασφαλούς έκθεσης του κοινού στην Ελλάδα (παρ. 1 του άρθρου 35 του ν. 4635/2019) θεωρείται το 70% των τιμών των πινάκων που δίνονται στην προαναφερθείσα κ.υ.α. για τις ζώνες συχνότητων στις οποίες λειτουργούν οι εκάστοτε εγκατεστημένες διατάξεις κεραιών εισάγοντας έτσι ένα πρόσθετο συντελεστή ασφάλειας. Στην ειδική περίπτωση εγκατάστασης κατασκευής κεραίας σε απόσταση μέχρι 300 μέτρων από την περίμετρο κτιριακών εγκαταστάσεων βρεφονηπιακών σταθμών, σχολείων, γηροκομείων και νοσοκομείων, προβλέπεται περαιτέρω μείωση των ορίων ασφαλούς έκθεσης του κοινού, καθώς αυτά απαγορεύεται να υπερβαίνουν το 60% των τιμών των πινάκων που καθορίζονται στα άρθρα 2-4 της προαναφερθείσας κ.υ.α. (παρ. 3 του άρθρου 35 του ν. 4635/2019). Υπογραμμίζεται στο σημείο αυτό ότι η Ελλάδα συγκαταλέγεται στις χώρες της Ευρώπης που έχουν θεσπίσει αυστηρότερα όρια από τα οριζόμενα στη σχετική Σύσταση του Συμβουλίου της ΕΕ. Αυτό καταγράφεται και στη σχετική έκθεση της ΕΕ για την εφαρμογή της προαναφερθείσας Σύστασης από όλα τα κράτη μέλη (http://ec.europa.eu/health/ph_risk/documents/risk_rd03_en.pdf).
- Επιπρόσθετα σημειώνεται ότι, σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθρου 35 του ν. 4635/2019, απαγορεύεται η εγκατάσταση κατασκευών κεραιών κινητής τηλεφωνίας επάνω σε κτιριακές εγκαταστάσεις βρεφονηπιακών σταθμών, σχολείων, γηροκομείων και νοσοκομείων.
- Τα θεσμοθετημένα όρια των παρ. 1 και 3 του άρθρου 35 του ν. 4635/2019 ισχύουν για συνεχή και μόνιμη έκθεση στην ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία και για όλες τις ομάδες του πληθυσμού ακόμα και τις πλέον ευαίσθητες, δεδομένου ότι εμπεριέχουν μεγάλους συντελεστές ασφάλειας. Η εφαρμογή επιπλέον των επιπρόσθετων συντελεστών μείωσης στη ελληνική νομοθεσία για την περίπτωση, π.χ. σχολικών μονάδων, δεν βασίστηκε σε περαιτέρω επιστημονική τεκμηρίωση, αλλά στην αρχή της προφύλαξης, δηλαδή στη λήψη επιπρόσθετων μέτρων παρά την απουσία στοιχείων ή τεκμηρίων για την ύπαρξη κινδύνων.
- Τα επιστημονικά δεδομένα δεν τεκμηριώνουν δυσμενείς επιδράσεις στην υγεία για εκθέσεις σε τιμές κάτω από τα θεσμοθετημένα όρια έκθεσης. Ενδεικτικά, αναφέρεται η τελευταία γνωμοδότηση της αρμόδιας επιστημονικής επιτροπής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την υγεία, το περιβάλλον και τους ανακλύπτοντες κινδύνους (SCHEER), (βλ.: https://health.ec.europa.eu/document/download/aaf66644-cfb2-4f9b-8a73-df7ef2b3a2a4_en?filename=scheer_o_044.pdf) που επισκόπησε το σύνολο των

δημοσιευμένων επιστημονικών μελετών από το 2015 και από την οποία προκύπτει ότι δεν έχουν τεκμηριωθεί δυσμενείς επιπτώσεις στην υγεία από χρόνια ή στιγμιαία έκθεση σε ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία σε τιμές έκθεσης χαμηλότερες αυτών που έχουν καθοριστεί στη σχετική Σύσταση της ΕΕ (1999/519/EC) και στην οδηγία 2013/35/EU. Στην εν λόγω σύσταση, όπως προαναφέρθηκε, έχει βασιστεί η Ελληνική νομοθεσία, υιοθετώντας ως εθνικά όρια μικρότερες τιμές, σε ποσοστά 60% και 70% των τιμών αυτής, ενώ με το π.δ. 120/2016, πραγματοποιήθηκε η εναρμόνιση του εθνικού δικαίου με την παραπάνω οδηγία. Η εν λόγω γνωμοδότηση της αρμόδιας επιστημονικής επιτροπής αποτελεί συνέχεια της προηγούμενης (βλ.: http://ec.europa.eu/health/scientific_committees/emerging/docs/scenihr_o_041.pdf) που επισκόπησε το σύνολο των δημοσιευμένων επιστημονικών μελετών έως το 2015, καταλήγοντας ότι δεν έχουν τεκμηριωθεί βλαβερές επιδράσεις στην υγεία σε τιμές έκθεσης χαμηλότερες αυτών που έχουν καθοριστεί στη σχετική Σύσταση της ΕΕ.

- Από τις κατευθυντήριες οδηγίες για την έκθεση σε ηλεκτρομαγνητικά πεδία της Διεθνούς Επιτροπής για την Προστασία από τις Μη Ιοντίζουσες Ακτινοβολίες (International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection, ICNIRP) που δημοσιεύτηκαν στις 11.3.2020 (<https://www.icnirp.org/en/activities/news/news-article/rf-guidelines-2020-published.html>), δεν προκύπτουν ουσιαστικές αλλαγές ως προς τις τιμές των ορίων έκθεσης του κοινού σε υψίσυχνα ηλεκτρομαγνητικά πεδία. Η νέα αυτή έκδοση αποτελεί την αναθεώρηση των κατευθυντήριων οδηγιών που είχε εκδώσει το 1998 η ίδια Επιτροπή και αποτελούν την επιστημονική βάση όσων ισχύουν διεθνώς, αλλά και στη χώρα μας, για την έκθεση σε ηλεκτρομαγνητικά πεδία, δεδομένου ότι στη Σύσταση της ΕΕ, έχουν υιοθετηθεί ακριβώς αυτές οι κατευθυντήριες οδηγίες. Σημειώνεται ότι η ICNIRP είναι διεθνώς αναγνωρισμένη μη κυβερνητική επιτροπή, επίσημα συνεργαζόμενη με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (WHO), τον Διεθνή Οργανισμό Εργασίας (ILO) και την ΕΕ.
- Μετά από ανάλυση των δημοσιευμένων ερευνών που αφορούν την έκθεση των εργαζομένων σε ηλεκτρομαγνητικά πεδία (ραντάρ, μικροκύματα), την έκθεση του κοινού στα πεδία του περιβάλλοντος όπως αυτά διαμορφώνονται από τη ραδιοφωνία, την τηλεόραση και τα ασύρματα δίκτυα επικοινωνιών, καθώς και την προσωπική έκθεση από ασύρματες συσκευές-τηλέφωνα, η Διεθνής Υπηρεσία για την Έρευνα στον Καρκίνο (IARC) του WHO κατέταξε τον Ιούνιο του 2011 τα ηλεκτρομαγνητικά πεδία στο φάσμα των ραδιοσυχνοτήτων στην κατηγορία 2B δηλαδή «ενδεχομένως καρκινογενή για τον άνθρωπο», βασιζόμενη μόνο σε *περιορισμένα* στοιχεία για την εμφάνιση συγκεκριμένων τύπων καρκίνων του εγκεφάλου (γλοίωμα, ακουστικό νεύρωμα) των χρηστών κινητών τηλεφώνων. Τα στοιχεία για άλλους τύπους καρκίνου των χρηστών τηλεφώνων καθώς και τα στοιχεία για την έκθεση των επαγγελματιών και την έκθεση του κοινού σε πεδία ραδιοσυχνοτήτων του περιβάλλοντος (όπως π.χ. τα πεδία ραδιοσυχνοτήτων των σταθμών βάσης κινητής τηλεφωνίας εντός πόλεως), χαρακτηρίστηκαν ως ανεπαρκή για την εξαγωγή συμπερασμάτων (βλ. https://www.iarc.who.int/wp-content/uploads/2018/07/pr208_E.pdf). Ειδικά για τους σταθμούς βάσης, σύμφωνα με τα μέχρι σήμερα ερευνητικά αποτελέσματα, δεν υπάρχει καμία πειστική επιστημονική ένδειξη ότι τα ασθενή εκπεμπόμενα σήματα στην περιοχή των ραδιοσυχνοτήτων από τους σταθμούς βάσης προκαλούν βλαβερά αποτελέσματα στην υγεία.

Τρόπος λειτουργίας των κεραιοδιατάξεων αναμετάδοσης κινητής τηλεφωνίας – Τυπικά επίπεδα έκθεσης του κοινού στο περιβάλλον σταθμών βάσης κινητής τηλεφωνίας

- Η αξιολόγηση της έκθεσης των ανθρώπων στο περιβάλλον σταθμών κεραιών εκπομπής γίνεται με κριτήριο την εκτίμηση της ηλεκτρομαγνητικής επιβάρυνσης σε όλες τις θέσεις στις οποίες είναι ελεύθερη και δυνατή η πρόσβαση του κοινού και της εξακρίβωσης της συμμόρφωσης ή όχι με τα θεσμοθετημένα όρια ασφαλούς έκθεσης στις θέσεις αυτές και όχι γενικά με τον καθορισμό αυθαίρετων αποστάσεων ασφάλειας. Κι αυτό, αφενός, επειδή ο τρόπος που εκπέμπουν οι διάφορες κεραιοδιατάξεις στον χώρο είναι διαφορετικός και συνήθως δεν είναι ομοιόμορφος σε όλες τις κατευθύνσεις (όπως π.χ. ισχύει για τις κεραιοδιατάξεις αναμετάδοσης κινητής τηλεφωνίας), αφετέρου, επειδή η έκθεση των ανθρώπων στην πράξη οφείλεται σε συνδυασμό κεραιοδιατάξεων που βρίσκονται εγκατεστημένες σε διάφορες θέσεις και ένα όριο απόστασης δεν μπορεί να προστατέψει από τη συμβολή πολλών διαφορετικών κεραιοδιατάξεων.
- Ο τρόπος που λειτουργούν οι κεραίες των σταθμών βάσης κινητής τηλεφωνίας είναι τέτοιος, ώστε οι μέγιστες τιμές να εμφανίζονται συνήθως τοπικά, σε κάποιες μικρές περιοχές στις ταράτσες και στις απολήξεις των ίδιων των κτιρίων, στα οποία βρίσκονται εγκατεστημένες οι κεραίες αυτές, καθώς και στα αντίστοιχα σημεία των ψηλών άμεσα γειτονικών κτιρίων, τα οποία δεν αποτελούν σημεία συνήθους και μακροχρόνιας πρόσβασης του κοινού. Έτσι, τα τυπικά επίπεδα της έκθεσης των ανθρώπων σε ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία, σε σημεία συνήθους παραμονής τους (π.χ. στις οικίες τους) είναι, κατά κανόνα, πολλές φορές μικρότερα από τις μέγιστες τιμές που μπορούν να εμφανιστούν σε κάποια μεμονωμένα «δυσμενή» σημεία, στα οποία συνήθως πραγματοποιούνται οι υπολογισμοί στις μελέτες ραδιοεκπομπών καθώς και οι επί τόπου μετρήσεις από τα κλιμάκια της ΕΕΑΕ ή από τα εξουσιοδοτημένα από αυτήν συνεργεία άλλων φορέων. Η τήρηση των ορίων δηλαδή, στα «δυσμενέστερα – πιο επιβεβαρυμένα» σημεία, εξασφαλίζει ότι οι τιμές της έκθεσης όλων των περιοίκων, σε όλους τους χώρους παραμονής και διαβίωσής τους, θα είναι ακόμα μικρότερες και σίγουρα χαμηλότερες των θεσμοθετημένων ορίων.
- Η έκθεση στην ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία από τους σταθμούς βάσης κινητής τηλεφωνίας είναι συνήθως πολύ μικρή στα σημεία ελεύθερης πρόσβασης του κοινού, πρακτικά αντίστοιχη της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας π.χ. λόγω εκπομπών ραδιοφωνίας και τηλεόρασης. Τα μικρά αυτά επίπεδα ακτινοβολίας δεν θεωρούνται επικίνδυνα για την υγεία.

Έλεγχος των επιπέδων των ηλεκτρομαγνητικών πεδίων στο περιβάλλον σταθμών κεραιών από την ΕΕΑΕ με βάση την κείμενη νομοθεσία

- Δεδομένου του γεγονότος ότι η κάθε εγκατάσταση κεραιών διαθέτει τα δικά της τεχνικά χαρακτηριστικά και γειτνιάζει με διαφορετικό τρόπο με σημεία στα οποία παρουσιάζεται ανθρώπινη δραστηριότητα, οι ηλεκτρομαγνητικές εκπομπές των σταθμών κεραιών σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, εξετάζονται κατά περίπτωση μέσω:
 - α) του ελέγχου της τεχνικής μελέτης ραδιοεκπομπών τους (υποβάλλεται υποχρεωτικά για κάθε νέα ή τροποποιούμενη εγκατάσταση κεραιών) και την έκδοση σχετικής γνωμάτευσης από την ΕΕΑΕ,

- β) της διεξαγωγής επί τόπου μετρήσεων αυτεπαγγέλτως και κατά τρόπο δειγματοληπτικό, ετησίως σε ποσοστό 20% τουλάχιστον των αδειοδοτημένων από την ΕΕΤΤ κεραιών που λειτουργούν εντός σχεδίου πόλεως, ή κατόπιν αιτήσεως οποιουδήποτε φυσικού ή νομικού προσώπου που έχει έννομο συμφέρον μετά την καταβολή παραβόλου, από συνεργεία της ΕΕΑΕ ή από άλλα εξουσιοδοτημένα από την ΕΕΑΕ συνεργεία,
- γ) του ελέγχου της περιβαλλοντικής μελέτης τους που διαβιβάζεται στην ΕΕΑΕ από την οικεία Αποκεντρωμένη Διοίκηση και την παροχή γνωμοδότησης από την ΕΕΑΕ ή την υπαγωγή της κατά περίπτωση κατασκευής κεραιάς στις Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις (ΠΠΔ). Η ΕΕΑΕ δεν είναι αρμόδια για τον έλεγχο του περιεχομένου των ΠΠΔ.

Επισημαίνεται ότι οι μελέτες ραδιοεκπομπών εκπονούνται με βάση το αυστηρό τεχνικό υπόδειγμα που έχει εκδώσει η ΕΕΑΕ (https://eeae.gr/files/templates/ypodeigma_meletis_radioekpompon.pdf) και έτσι υπερεκτιμούνται σε αυτές τα πραγματικά επίπεδα της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας στο περιβάλλον των σταθμών κεραιών, γεγονός το οποίο έχει επιβεβαιωθεί συγκρίνοντας τις θεωρητικά προβλεπόμενες στις μελέτες τιμές με τα πραγματικά επίπεδα ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας κατά τη διάρκεια των επί τόπου μετρήσεων. Σημειώνεται επίσης ότι, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, στις μελέτες ραδιοεκπομπών και στις περιβαλλοντικές μελέτες, συνυπολογίζεται σε κάθε περίπτωση η επιβάρυνση από την ύπαρξη όλων των γειτονικών σταθμών κεραιών σε απόσταση 50 και 1000 μέτρων, αντίστοιχα.

- Στην περίπτωση που από τις διενεργούμενες αυτοψίες και τις επί τόπου μετρήσεις διαπιστώνεται ασυμφωνία των δηλωθέντων είτε στην μελέτη ραδιοεκπομπών ή/και στην περιβαλλοντική μελέτη σε σχέση με την πραγματικότητα, η ΕΕΑΕ ενημερώνει άμεσα την ΕΕΤΤ ή/και την οικεία Αποκεντρωμένη Διοίκηση αντίστοιχα, προκειμένου να προβούν στις δικές τους κατ' αρμοδιότητα ενέργειες.

2. Ειδικές πληροφορίες για τον σταθμό βάσης κινητής τηλεφωνίας στον οποίο αναφέρεται η σχετική βουλευτική ερώτηση.

Μετά από έρευνα που πραγματοποίησε η ΕΕΑΕ, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, σας γνωστοποιούμε τα ακόλουθα:

- Η εταιρεία VODAFONE PANAFON ΑΕΕΤ υπέβαλε μέσω του Συστήματος Ηλεκτρονικής Υποβολής Αιτήσεων (ΣΗΛΥΑ) της Ε.Ε.Τ.Τ. μελέτη ραδιοεκπομπών για την εγκατάσταση του σταθμού βάσης κινητής τηλεφωνίας με στοιχεία: αρ. σταθμού 1100039 ΧΟΛΑΡΓΟΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ, στην οδό 17ΗΣ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 118 & ΑΓ. ΤΡΙΑΔΟΣ 2, ΔΗΜΟΥ ΠΑΠΑΓΟΥ-ΧΟΛΑΡΓΟΥ, Π.Ε. ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ, στον οποίο πραγματοποιείται συνεχής λειτουργία με την εταιρεία NOVA Μ.Α.Ε.
- Μετά την εξέταση της μελέτης αυτής από το αρμόδιο Τμήμα μας, αναρτήθηκε στο Σύστημα Ηλεκτρονικής Υποβολής Αιτήσεων Κατασκευής Κεραιών (ΣΗΛΥΑ) η από 18.11.2022 με Α.Π.: Μ.Λ./411/16124/2022 σχετική γνωμάτευση της Υπηρεσίας μας.

- Διευκρινίζεται ότι από την εξέταση της ανωτέρω μελέτης ραδιοεκπομπών προκύπτει πως δεν υπάρχουν χώροι γύρω από τον εν λόγω σταθμό βάσης κινητής τηλεφωνίας, οι οποίοι να είναι ελεύθερα προσπελάσιμοι από τον γενικό πληθυσμό και στους οποίους να παρατηρείται υπέρβαση των ορίων ασφαλούς έκθεσης, εφόσον (i) τηρηθούν επακριβώς όλες οι τεχνικές προδιαγραφές που δηλώνονται στη μελέτη και (ii) με μέριμνα της εταιρείας VODAFONE-PANAFON Α.Ε.Ε.Τ. αποκλειστεί η δυνατότητα πρόσβασης του κοινού στην οροφή της απόληξης (με ύψος 15,17 μ. από το έδαφος) του κτιρίου στο οποίο θα πραγματοποιηθεί η όλη εγκατάσταση των κεραιοδιατάξεων της (όπως αναγράφεται και στην υποβληθείσα μελέτη).
- Μέσω της Ενημερωτικής Πύλης Κατασκευών Κεραιών (<http://keraies.eett.gr>) της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (Ε.Ε.Τ.Τ.) μπορείτε να λάβετε πλήρη γνώση όλων των εγγράφων που σχετίζονται με την αδειοδότηση του εν λόγω σταθμού βάσης (συμπεριλαμβανομένης της μελέτης ραδιοεκπομπών και των σχεδίων που την συνοδεύουν) καθώς και να λάβετε ηλεκτρονικά ή να εκτυπώσετε αντίγραφά τους.
- Σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση 37237/ΣΤ1/2007 (Β' 635/27.04.2007) «Καθορισμός κριτηρίων καταλληλότητας & επιλογής χώρων, για την ανέγερση Δημοσίων διδακτηρίων Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης καθώς και χώρων μετά κτιρίων καταλλήλων για στέγαση Σχολικών Μονάδων» αναφέρεται ρητά ότι ένα από τα κριτήρια καταλληλότητας και επιλογής χώρων για την ανέγερση διδακτηρίων, καθώς και χώρων μετά κτηρίων, κατάλληλων για στέγαση σχολικής μονάδας, είναι:
 - ο «3. Οχλούσες χρήσεις του περιβάλλοντα χώρου.
Ο προτεινόμενος χώρος επιβάλλεται να βρίσκεται σε απόσταση κατ' ελάχιστον ίση με την οριζόμενη από τις ισχύουσες διατάξεις νόμων και κανονιστικών πράξεων και σύμφωνα με τους εκάστοτε περιορισμούς που επιβάλλουν οι αρμόδιοι φορείς κατά το στάδιο της αδειοδότησης της οχλούσας δραστηριότητας, όπως αυτή καθορίζεται για τα κατωτέρω:
3.1 Σταθμοί κεραιών στην ξηρά - Γραμμές μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Υποσταθμοί υψηλής τάσης και Κ.Υ.Τ.
Κατά την επιλογή του σχολικού χώρου πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα, ώστε να εξασφαλίζεται η τήρηση των προβλεπομένων από τις ισχύουσες διατάξεις νόμων και κανονιστικών πράξεων ορίων ασφαλούς έκθεσης, κατά περίπτωση, σε ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία ή σε ηλεκτρικά και μαγνητικά πεδία, των μαθητών, εκπαιδευτικών και των εργαζομένων στους σχολικούς χώρους, όπως αυτά ορίζονται από τις διατάξεις της εγκατάστασης κεραιών και του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας.
Σε περίπτωση που κατά την εν λόγω επιλογή διαπιστώνεται, βάσει μετρήσεων από αρμόδιους ή εξουσιοδοτημένους φορείς, υπέρβαση των ορίων ασφαλούς έκθεσης του κοινού, πρέπει να ενημερώνονται έγκαιρα οι αρμόδιες αρχές, ώστε να εξασφαλιστεί η τήρηση των προβλεπομένων ορίων πριν την έναρξη λειτουργίας του σχολείου και καθ' όλη τη διάρκεια λειτουργίας του».
- Στο πλαίσιο των ετήσιων ελέγχων που πραγματοποιούνται αυτεπαγγέλτως και κατά τρόπο δειγματοληπτικό, σε ποσοστό 20% τουλάχιστον των αδειοδοτημένων από την ΕΕΤΤ κεραιών που λειτουργούν εντός σχεδίου πόλεως, κλιμάκιο της ΕΕΑΕ καθώς και συνεργείο

εξουσιοδοτημένου από την Υπηρεσία μας φορέα, πραγματοποίησαν στις 07.06.2023 και 04.09.2023, αντίστοιχα, επί τόπου ελέγχους και μετρήσεις των επιπέδων των εκπεμπόμενων υψίσυχνων ηλεκτρομαγνητικών πεδίων, στο περιβάλλον του εν λόγω σταθμού βάσης κινητής τηλεφωνίας. Τα αποτελέσματα αυτά έχουν καταχωρηθεί στην ιστοσελίδα της ΕΕΑΕ στο διαδίκτυο (<http://eeae.gr/επιτόπιες-μετρήσεις-ηλεκτρομαγνητικών-πεδίων>), στην οποία παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των μετρήσεων που έχουν πραγματοποιηθεί στο περιβάλλον σταθμών κεραιών σε όλη τη χώρα από τον Ιούλιο του 2008 έως σήμερα, και συγκεκριμένα, στον παρακάτω σύνδεσμο: https://eeae.gr/index.php?option=com_tmiamap&view=station&Itemid=4650&ceett=1100039

- Τα αποτελέσματα των μετρήσεων έδειξαν πως οι τιμές των υψίσυχνων ηλεκτρομαγνητικών πεδίων ήταν κάτω από τα όρια ασφαλούς έκθεσης του κοινού όπως αυτά ορίζονται στην κείμενη νομοθεσία, σε όλους τους χώρους όπου πραγματοποιήθηκαν μετρήσεις.
- Όλα τα αποτελέσματα των μετρήσεων παρουσιάζονται και στη νέα εφαρμογή της ΕΕΑΕ 'ε-κεραίες' για κινητά τηλέφωνα και συσκευές, με στόχο την αξιόπιστη ενημέρωση για τις μετρήσεις ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας στο περιβάλλον σταθμών κεραιών (βλ. <https://ekeraies.gr/>).
- Υπογραμμίζεται ότι η σύγκριση των αποτελεσμάτων των θεωρητικών υπολογισμών στην προαναφερθείσα νέα μελέτη ραδιοεκπομπών και των αποτελεσμάτων των επί τόπου μετρήσεων πραγματοποιείται με τα όρια ασφαλούς έκθεσης του κοινού όπως αυτά ισχύουν στην περίπτωση που η απόσταση των σταθμών κεραιών είναι μικρότερη των 300 μέτρων από την περίμετρο κτιριακών εγκαταστάσεων βρεφονηπιακών σταθμών, σχολείων, γηροκομείων και νοσοκομείων και ως εκ τούτου εφαρμόζονται τα αναφερόμενα στην παρ. 3 του άρθρου 35 του ν. 4635/2019 (ΦΕΚ Α' 167), δηλαδή η σύγκριση των υπολογιζόμενων τιμών γίνεται με το 60% των τιμών των πινάκων της κ.υ.α. 53571/3839/2000 (ΦΕΚ Β' 1105).
- Σας ενημερώνουμε ότι, στο πλαίσιο αυτεπάγγελτων & δειγματοληπτικών ελέγχων του υπ' αρ. ν. 4635/2019, συνεργείο της ΕΕΑΕ ή συνεργείο εξουσιοδοτημένου από την Υπηρεσία μας φορέα, θα επανέλθει εντός του 2025 για επανέλεγχο των επιπέδων ακτινοβολίας στο περιβάλλον του προαναφερθέντος σταθμού βάσης κινητής τηλεφωνίας.
- Εφόσον, οποιοσδήποτε φορέας ή πολίτης επιθυμεί να πραγματοποιηθούν επί τόπου μετρήσεις των επιπέδων των υψίσυχνων ηλεκτρομαγνητικών πεδίων σε θέσεις ενδιαφέροντός του στο περιβάλλον συγκεκριμένου σταθμού κεραιών, μπορεί να απευθύνει σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, σχετικό αίτημα στην ΕΕΑΕ ([Αίτηση μέτρησης ΗΜ πεδίων υψηλών συχνοτήτων](#)) καταβάλλοντας το αντίστοιχο παράβολο.
- Σας αναφέρουμε, επίσης, ότι σύμφωνα με το άρθρο 36 του ν. 4635/2019, η ΕΕΑΕ είναι υπεύθυνη για τη λειτουργία του Εθνικού Παρατηρητηρίου Ηλεκτρομαγνητικών Πεδίων (ΕΠΗΠ) με τη βοήθεια του οποίου διενεργείται διαρκής έλεγχος της τήρησης των θεσμοθετημένων ορίων ασφαλούς έκθεσης του κοινού στα ηλεκτρομαγνητικά πεδία, όπως αυτά καθορίζονται στην ισχύουσα νομοθεσία, μέσω ενός διασυνδεδεμένου συστήματος

σταθμών επεξεργασίας και σταθερών, κινητών και φορητών σταθμών μέτρησης των τιμών της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας. Επισημαίνεται ότι η επιλογή των θέσεων εγκατάστασης ή και μετεγκατάστασης των σταθερών σταθμών μέτρησης του Παρατηρητηρίου πραγματοποιείται σε συνεργασία με τους Δήμους κατόπιν σχετικής πρότασής τους. Οι σταθεροί σταθμοί τοποθετούνται κατά βάση στις οροφές δημόσιων κτιρίων και λαμβάνεται μέριμνα για την ύπαρξη γειτνίασης με χώρους συνάθροισης του κοινού.

- Ειδικότερα αναφέρεται ότι στο Δήμο Παπάγου - Χολαργού λειτουργεί ένας (1) ευρυζωνικός και ένας (1) συχνοεπιλεκτικός σταθερός σταθμός μέτρησης, στο 2^ο & 3^ο Δημοτικό Σχολείο Χολαργού και στο Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων (ΥΠΟΜΕΔΙ), αντίστοιχα, κατόπιν σχετικής πρότασης του Δήμου. Τα αποτελέσματα των μετρήσεων που παρατίθενται στην ιστοσελίδα του ΕΠΗΠ, δείχνουν πως οι τιμές των υψίσυχνων ηλεκτρομαγνητικών πεδίων στα σημεία που είναι τοποθετημένοι οι εν λόγω σταθεροί σταθμοί μέτρησης, είναι εξαιρετικά χαμηλότερες από τα όρια ασφαλούς έκθεσης του γενικού πληθυσμού όπως αυτά ορίζονται στην κείμενη νομοθεσία. Αναλυτικές πληροφορίες για τα αποτελέσματα των μετρήσεων των εν λόγω σταθμών μπορείτε να βρείτε στην σχετική ιστοσελίδα του ΕΠΗΠ (<https://paratiritirioemf.eeae.gr/index.php?lang=el>) και πιο συγκεκριμένα στους παρακάτω συνδέσμους:

<https://paratiritirioemf.eeae.gr/el/measurements/list/734?view=area&layout=infograph#chart>

<https://paratiritirioemf.eeae.gr/el/measurements/list/526?view=area&layout=infograph#chart>

3. Αρμόδιοι φορείς – Παροχή πληροφοριών και ενημέρωσης στο κοινό από την ΕΕΑΕ

- Αρμόδια αρχή για τη χορήγηση αδειών κατασκευών κεραιών στην ξηρά, την εποπτεία και τον έλεγχο της χρήσης του φάσματος ραδιοσυχνοτήτων και την επιβολή κυρώσεων, είναι η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ), η οποία και διεξάγει αυτοψίες και μετρήσεις εξακρίβωσης της λειτουργίας και της συμμόρφωσης ή όχι με τους όρους των αδειών κεραιών κινητών επικοινωνιών σε συγκεκριμένες θέσεις.
- Αρμόδιος φορέας όσον αφορά την απομάκρυνση των παράνομων κατασκευών κεραιών μετά των παρελκομένων τους (ιστοί, βάσεις στήριξης, οικίσκοι), είναι η οικεία Πολεοδομική Υπηρεσία.
- Τέλος, αναφέρεται ότι προκειμένου να υπάρξει μια εμπεριστατωμένη και υπεύθυνη ενημέρωση του κοινού για θέματα κινητής τηλεφωνίας και υγείας, η ΕΕΑΕ προχώρησε τον Ιανουάριο του 2020 στην έκδοση ενημερωτικού εντύπου με τίτλο: «Ερωτήσεις και απαντήσεις για τις κεραίες κινητής τηλεφωνίας και τα κινητά τηλέφωνα» (σε συνέχεια ενημερωτικών εντύπων για το ίδιο θέμα που είχε ήδη εκδώσει κατά το παρελθόν), στο οποίο εμπεριέχονται όλα τα απαραίτητα στοιχεία και απαντήσεις στα ερωτήματα του κοινού. Το ενημερωτικό έντυπο βρίσκεται στην ιστοσελίδα της ΕΕΑΕ στο διαδίκτυο: <http://eeae.gr/files/ενημέρωση/κινητή-τηλεφωνία.pdf>. Σε αυτό μπορεί κάθε ενδιαφερόμενος να βρει μεταξύ άλλων, αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με τις βιολογικές επιδράσεις των υψίσυχνων ηλεκτρομαγνητικών πεδίων και τα θεσμοθετημένα όρια

έκθεσης του κοινού στην Ελλάδα, καθώς και τεχνικά στοιχεία για τον τρόπο λειτουργίας των σταθμών βάσης κινητής τηλεφωνίας και τα επίπεδα των υψίσυχνων ηλεκτρομαγνητικών πεδίων στο περιβάλλον αυτών.

Για οποιαδήποτε περαιτέρω διευκρίνιση παραμένουμε στη διάθεσή σας.

**Η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Αδειών
& Ρυθμιστικών Επιθεωρήσεων**

Δρ Ε. Καρίνου